

Streszczenie rozprawy doktorskiej

pt. „Wpływ nowych technologii na funkcjonowanie zawodów prawniczych”

Nowe technologie odnoszą bezpośredni wpływ na wszystkie sfery życia, w tym społecznego i ekonomicznego. Nieustanny rozwój technologiczny kształtuje nie tylko sytuacje w życiu codziennym, ale także określa sytuacje prawne, powodując znaczący wpływ również na działalność wszystkich zawodów prawniczych. Określenie stopnia wpływu nowych technologii na funkcjonowanie tej grupy zawodowej stanowi ciekawy i istotny problem badawczy, który został poddany szczegółowemu badaniu w przedmiotowej rozprawie, w której przeanalizowano rzeczywisty wpływ postępu technologicznego na funkcjonowanie każdej z profesji prawniczych. W związku z tym przedstawiono zarówno faktyczne jak i hipotetyczne możliwości wykorzystania potencjału nowych technologii w odniesieniu do różnych grup zawodowych, oceniając jednocześnie przydatność omawianych rozwiązań oraz ich wpływ na funkcjonowanie i byt danej profesji. Badania w tym zakresie przeprowadzone zostały w odniesieniu do każdej z grup oddzielnie, tj. zawodów adwokata i radcy prawnego, notariusza, komornika, ale również wymiaru sprawiedliwości oraz organów ścigania, która to grupa dominowała wśród podejmowanych badań. Przed poczynieniem rozważań w tym zakresie, dokonano kompleksowej analizy istotnych pojęć występujących w ramach szeroko rozumianych nowych technologii, jak również omówiono teoretycznoprawne aspekty funkcjonowania zawodów prawniczych.

Wskutek poczynionych badań dotyczących faktycznego wpływu nowych technologii na funkcjonowanie zawodów prawniczych, możliwe było wytypowanie zarówno pozytywnych aspektów postępu technologicznego, jak również negatywnych jego następstw. Wśród takich jako najistotniejsze wyodrębniono zjawisko cyberprzestępczości, które z uwagi na rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz nieustanny rozwój technologiczny, stało się dominującym wyzwaniem dla organów ścigania. Konieczność zapewnienia cyberbezpieczeństwa stanowi aktualnie naczelną problem dla tej grupy zawodowej. Udostępnienie coraz to bardziej innowacyjnych narzędzi, w powiązaniu z ogólnodostępnymi środkami zapewniającymi poczucie pozornej anonimowości dla sprawców cyberprzestępstw, sprawia, iż środowisko dla sprawców tego rodzaju czynów zabronionych staje się wręcz doskonałe. Zjawisko to wzmacnia dodatkowo fakt, iż większość usług w obecnie otaczającej rzeczywistości dostępna jest za pośrednictwem sieci teleinformatycznej, która jest przestrzenią dla cybersprawców. Możliwość zawarcia umów pożyczkowych i umów o otwarcie rachunku bankowego za pośrednictwem

Internetu, dokonywanie zakupów przez Internet na potężną skalę, komunikowanie się w przeważającej części za pośrednictwem komunikatorów społecznościowych, a także ogólne wykorzystanie aplikacji mobilnych sprawia, iż przestępstwa popełniane za pośrednictwem sieci teleinformatycznej stanowią dominującą liczbę przestępstw popełnianych na terenie kraju. Fakt ten z kolei oznacza znaczący i bezpośredni wpływ na pracę organów ścigania, które muszą dostosować algorytmy działania w procesie wykrywczym do rodzaju przestępstwa z jakim mają wówczas do czynienia. Inaczej przebiega proces wykrywczy w przypadku tzw. przestępstw powszechnych, a odmiennie w odniesieniu do cyberprzestępstw, w przypadku których ślady zostawiane są co do zasady wyłącznie w świecie wirtualnym i tam organy ścigania winny przenieść swoją metodykę działania. W rozprawie wyczerpująco omówiono przebieg procesu wykrywczego, sposoby przyjęcia właściwego modelu i algorytmu działania pod kątem zapewnienia maksymalizacji celów postępowania karnego, tj. wykrycia sprawcy i pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej.

W związku z bezapelacyjnie występującym zjawiskiem cyberprzestępczości pozostającym w nierozrwalnym związku z postępem technologicznym oraz zaawansowanym poziomem społeczeństwa informacyjnego, w rozprawie poddano analizie status społeczeństwa informacyjnego w Polsce. W tym celu przeprowadzono badania ilościowe w odniesieniu do dwóch grup badawczych, o zróżnicowanych cechach, zarówno w aspekcie wieku, zatrudnienia oraz wykształcenia, co pozwoliło na uzyskanie rzetelnych i kompleksowych wyników w tym zakresie. Wskazane badania w sposób jednoznaczny potwierdziły tezę, iż społeczeństwo informacyjne w Polsce funkcjonuje na bardzo zaawansowanym poziomie, a wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej jest dominującym sposobem porozumiewania się.

Sztuczna inteligencja bez wątpienia stanowi element rozwoju technologicznego, która z uwagi na swój charakter oraz potencjał, uznawana jest za zagrożenie dla bytu zawodów prawniczych. Z uwagi na coraz bardziej popularyzowane stanowisko, zgodnie z którym mechanizmy oparte o działanie sztucznej inteligencji mogą zastąpić zawody prawnicze, uznano, iż kwestia ta stanowi doniosły problem badawczy, który także stanowił punkt rozważań w rozprawie. W tym celu przeanalizowano narzędzia oparte głównie o uczenie maszynowe, które z powodzeniem funkcjonują w innych państwach w obrębie działalności zawodów prawniczych. Ocenie poddano również aktualne wykorzystanie potencjału sztucznej inteligencji w Polsce, zarówno w odniesieniu do branży prawniczej, jak również w życiu codziennym. Podjęto próbę oceny ryzyka faktycznej możliwości zastąpienia tej grupy zawodowej, które przy uwzględnieniu charakteru zawodów prawniczych, współpracy opartej o

stosunek zaufania, konieczności logicznego myślenia w powiązaniu z zasadami doświadczenia życiowego, nieustannymi zmianami legislacyjnymi, zostało ocenione jako niskie. W związku z tym przyjęto, iż w najbliższej przyszłości sztuczna inteligencja nie wpłynie na byt zawodów prawniczych, a może poprawić jakość funkcjonowania tej grupy zawodowej przy odpowiednim otwarciu się na jej potencjał.

Przeprowadzone badania dotyczące wykorzystania przez zawody prawnicze narzędzi opartych o działanie nowych technologii, pozwoliły nadto na wytypowanie postulatów, których wprowadzenie w przyszłości mogłyby wpłynąć na jakość realizowanych działań, usprawnić pracę zawodów prawniczych, zminimalizować czynnik czasu przy jednoczesnym poszanowaniu powszechnie obowiązujących zasad dotyczących poszczególnej grupy zawodowej. W związku z tym wskazano na narzędzia, które przy obecnych możliwościach prawodawcy, mogłyby zostać z powodzeniem wprowadzone. W tym aspekcie przeanalizowano również nadążanie prawodawcy nad nieustanną zmianą rzeczywistości rozpatrywanej w kontekście zmian technologicznych i odpowiednie reagowanie poprzez dokonywanie zmian regulacji prawnych w tym obszarze.

Kompleksowe i wszechstronne wyniki badań przeprowadzone w rozprawie potwierdziły postawioną na wstępie tezę, iż nowe technologie wywierają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie zawodów prawniczych. Nie pozostawia wątpliwości fakt, iż rozwój technologiczny stał się nieprawdopodobną szansą aktualnej rzeczywistości i w przeważającej części zjawisko to należy ocenić pozytywnie. Niemniej jednak przytoczone fakty i okoliczności wprost dowodzą, iż nowe technologie stanowią także potężne zagrożenie, rozpatrywane zwłaszcza w zakresie cyberbezpieczeństwa. Zważywszy na potęgę nowych technologii, z nadzieją należy oczekiwać na wprowadzenie przez ustawodawcę nowych rozwiązań prawnych, pozwalających na maksymalne wykorzystanie ich potencjału.

W pracy uwzględniono stan prawny obowiązujący w dniu 30 czerwca 2023 r.